

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน และเครื่องกระสุนปืน

ชะรัตน์ เพชรประไพ*

ศาสตราจารย์ ดร.ไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล**

บทคัดย่อ

1. บทนำ

ในปัจจุบันประเทศไทยมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน ได้แก่ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 ประกอบกับพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกใบอนุญาตซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ. 2535 คำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน (ฉบับที่ 37) พ.ศ. 2519 และพระราชบัญญัติโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน พ.ศ. 2550 ซึ่งในการเขียนวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ผู้เขียนได้มุ่งเน้นวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายในการควบคุมการอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน และเครื่องกระสุนปืน ตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทในการควบคุมอาวุธปืน และเครื่องกระสุนปืนที่อยู่ในความครอบครองของบุคคลในสังคมเท่านั้น

เมื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืนตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน พบว่ามีปัญหาที่สำคัญสามประการ ดังนี้

1) ปัญหาการอนุญาตให้มี ใช้ สั่ง และนำเข้า ซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนตามความในมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ซึ่งบัญญัติว่า

“ห้ามมิให้ผู้ใดทำ ชื่อ มี ใช้ สั่ง หรือนำเข้าซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืน เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่”

ประกอบกับมาตราต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ มาตรา 6 มาตรา 8 มาตรา 55 มาตรา 56 มาตรา 57 และมาตรา 71 รวมทั้งกฎกระทรวง (พ.ศ. 2490) คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 108/2535 ลงวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 260/2535 ลงวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2535 คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 289/2552 ลงวันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2552 ประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2548 ระเบียบกระทรวงมหาดไทย หนังสือสั่งการของกระทรวงมหาดไทย หนังสือสั่งการของกรมการปกครองต่างๆ เหล่านี้แล้ว

* นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ ปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

** ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เห็นว่า มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับกรณีสิ่งหรือนำเข้าซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนกรณีที่ นายทะเบียนท้องที่กรุงเทพมหานครอนุมัติโครงการจัดหาอาวุธปืนยาว เพื่อเป็นสวัสดิการแก่ ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นๆ โดยมอบหมายให้ผู้ประกอบร้านค้าอาวุธปืนเป็นตัวแทนส่ง หรือนำเข้าซึ่งอาวุธปืนยาวจากต่างประเทศแทน เพื่อนำมาเป็นสวัสดิการให้แก่ข้าราชการและ เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นๆ ที่แสดงความประสงค์ขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืนยาวและเครื่องกระสุนปืน จากโครงการจัดหาอาวุธปืนยาวดังกล่าว นั้น เป็นไปด้วยความเหมาะสมหรือไม่ เพราะอาจขัดกับ เจตนารมณ์หรือความมุ่งหมายของกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืนเพราะอำนาจในเรื่องดังกล่าวควรเป็น อำนาจของรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

2) ปัญหาการอนุญาตให้นิติบุคคลมีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนตามความ ในมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ซึ่งบัญญัติว่า

“ใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน ให้ออกให้แก่บุคคลสำหรับใช้ในการ ป้องกันตัวหรือทรัพย์สิน หรือในการกีฬาหรือยิงสัตว์

ใบอนุญาตนั้นให้ออกสำหรับอาวุธปืนแต่ละกระบอก”

ประกอบกับมาตราต่างๆ ที่เกี่ยวข้องตามมาตรา 13 มาตรา 14 มาตรา 23 มาตรา 34 มาตรา 58 และมาตรา 59 รวมทั้งคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 674/2490 ลงวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2490 คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 759/2494 ลงวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2494 ประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2548 ระเบียบกระทรวงมหาดไทย หนังสือ สั่งการของกระทรวงมหาดไทย หนังสือสั่งการของกรมการปกครองต่างๆ เหล่านี้แล้ว เห็นว่า มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับกรณีที่นายทะเบียนท้องที่ใช้ดุลพินิจอนุญาตให้นิติบุคคลมีและใช้ อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน เพื่อป้องกันทรัพย์สินของนิติบุคคลนั้นเป็นไปด้วยความเหมาะสม หรือไม่ เพราะอาจนำไปให้บุคคลซึ่งต้องห้ามตามมาตรา 13 หรือหลีกเลี่ยงตามมาตรา 14 มี และใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนซึ่งขัดกับหลักกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน

3) ปัญหาการอนุญาตให้บุคคลธรรมดาและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน ตาม ความในมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ซึ่งบัญญัติว่า

“ห้ามมิให้ออกใบอนุญาตตามความในหมวดนี้แก่

(1) บุคคลซึ่งต้องโทษจำคุกสำหรับความผิดตามกฎหมายลักษณะอาญา ดังต่อไปนี้

(ก) มาตรา 97 ถึงมาตรา 111 มาตรา 120 มาตรา 177 ถึงมาตรา 183 มาตรา 249 มาตรา 250หรือมาตรา 293 ถึงมาตรา 303

(ข) มาตรา 254 ถึงมาตรา 257 และพ้นโทษยังไม่เกิน 5 ปี นับแต่วันพ้นโทษถึงวัน ยื่นคำขอใบอนุญาต เว้นแต่ในกรณีความผิดที่กระทำโดยความจำเป็นหรือเพื่อป้องกันหรือโดยถูกยั่ว โทสะ

(2) บุคคลซึ่งต้องโทษจำคุกสำหรับความผิดอันเป็นการฝ่าฝืนต่อพระราชบัญญัติ อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด และดอกไม้เพลิง พุทธศักราช 2477 มาตรา 11

มาตรา 22 มาตรา 29 หรือมาตรา 33 หรือพระราชบัญญัตินี้ มาตรา 7 มาตรา 24 มาตรา 33 หรือมาตรา 38

(3) บุคคลซึ่งต้องโทษจำคุกตั้งแต่สองครั้งขึ้นไปในระหว่างห้าปีนับย้อนขึ้นไปจากวันยื่นคำขอ สำหรับความผิดอย่างอื่นนอกจากที่บัญญัติไว้ใน (1) และ (2) เว้นแต่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(4) บุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ

(5) บุคคลซึ่งไม่สามารถจะใช้อาวุธปืนได้โดยกายพิการหรือทุพพลภาพ เว้นแต่จะมีไว้เพื่อเก็บตามมาตรา 11

(6) บุคคลซึ่งเป็นคนไร้ความสามารถ หรือเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือปรากฏว่าเป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(7) บุคคลซึ่งไม่มีอาชีพและรายได้

(8) บุคคลซึ่งไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง

(9) บุคคลซึ่งมีความประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงอันอาจกระทบกระเทือนถึงความสงบเรียบร้อยของประชาชน

สำหรับใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน ห้ามมิให้ออกให้แก่บุคคลซึ่งมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร และมีถิ่นที่อยู่ประจำในท้องที่ที่บุคคลนั้นขออนุญาตน้อยกว่าหกเดือน”

ประกอบกับมาตราต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ มาตรา 55 มาตรา 63 มาตรา 66 และมาตรา 68 รวมทั้งกฎกระทรวงฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2491) กฎกระทรวงฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2522) กฎกระทรวงฉบับที่ 18 (พ.ศ. 2522) คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 674/2490 ลงวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2490 คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 759/2494 ลงวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2494 ประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2548 ระเบียบกระทรวงมหาดไทย หนังสือสั่งการของกระทรวงมหาดไทย หนังสือสั่งการของกรมการปกครองต่างๆ เหล่านี้แล้วเห็นว่ามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับกรณีที่น่ายทะเบียนท้องที่ใช้ดุลพินิจอนุญาตให้บุคคลธรรมดาและมีใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนนั้นเป็นไปด้วยความเหมาะสมหรือไม่ เพราะในเรื่องคุณสมบัติของบุคคลผู้ยื่นคำขออนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนในหลายเรื่อง รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการในเรื่องดังกล่าวมีความไม่เหมาะสมกับสภาวะการณ์ในปัจจุบัน

2. วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน

2.1 วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการอนุญาตให้มี ใช้ สั่ง หรือนำเข้าซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืน ตามความในมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ประกอบมาตรา 4 มาตรา 6 มาตรา 8 มาตรา 55 มาตรา 56 มาตรา 57 และมาตรา 71 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 รวมทั้งกฎกระทรวง (พ.ศ. 2490) คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 108/2535 ลงวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 260/2535 ลงวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2535 คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 289/2552 ลงวันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2552 ประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2548 ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 87/2557 ลงวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2557 หลักกฎหมายจากพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 5(1)(2) และมาตรา 12 รวมทั้งหลักกฎหมายจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 4 มาตรา 1366 มาตรา 1367 และมาตรา 1369 นั้น ประกอบกับหลักกฎหมายต่างประเทศทั้งสี่ประเทศ ประกอบด้วยสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น อังกฤษ และสหพันธรัฐมาเลเซียแล้ว ผู้เขียนเห็นว่า ประเด็นปัญหาดังกล่าวมีความเห็นในการตีความบทบัญญัติกฎหมายในแนวทางที่สอง ซึ่งเป็นการตีความตามความมุ่งหมายของบทบัญญัตินั้นๆ ให้เป็นไปตามที่เจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490

เนื่องจากหลักกฎหมายต่างประเทศทั้งสี่ประเทศส่วนใหญ่บุคคลผู้มีอำนาจในการอนุญาตให้ส่งหรือนำเข้าซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนเป็นอำนาจของคณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีแล้วแต่กรณี ประเด็นปัญหาดังกล่าวจึงควรเป็นอำนาจของนายทะเบียนท้องที่กรุงเทพมหานครในการอนุญาตให้ส่งหรือนำเข้าซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืน เฉพาะกรณีบุคคลผู้ยื่นคำขออนุญาตนำเข้าอาวุธปืนยาวหรือเครื่องกระสุนปืนเข้ามาในประเทศไทยจำนวนเล็กน้อยเท่านั้นซึ่งถือว่าเป็นไปตามเจตนารมณ์ของคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 289/2552 ลงวันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2552 ประกอบกับคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 108/2535 ลงวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 หากเมื่อใดมีบุคคลผู้มีความประสงค์จะขออนุญาตมีและใช้ซึ่งอาวุธปืนยาวและเครื่องกระสุนปืน หรือนายทะเบียนท้องที่กรุงเทพมหานครอนุมัติจัดทำโครงการดังกล่าวมีจำนวนอาวุธปืนยาวตั้งแต่จำนวน 50 กระบอกขึ้นไปถือว่าเป็นการใช้อำนาจดุลพินิจในการอนุญาตให้ส่งหรือนำเข้าซึ่งอาวุธปืนยาวหรือเครื่องกระสุนปืนไปกระทบบสิทธิผู้ประกอบการร้านค้าอาวุธปืนตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 289/2552 ลงวันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2552 แล้ว ผู้เขียนเห็นว่า ควรมีการขอความเห็นชอบต่อรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ดังนั้น กรณีที่นายทะเบียนท้องที่กรุงเทพมหานครอนุมัติให้จัดทำโครงการดังกล่าวโดยไม่ขอความเห็นชอบต่อรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ จึงทำให้มีปัญหาตามมาว่าการอนุมัติจัดทำโครงการดังกล่าวเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา 5 (1) นายทะเบียนท้องที่กรุงเทพมหานครเป็นเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 5 (2) ประเด็นปัญหาสำคัญอยู่ที่ว่าเป็นเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการออกคำสั่งทางปกครองในเรื่องดังกล่าว ตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 หรือไม่ เนื่องจากการใช้ดุลพินิจของฝ่ายปกครองจะต้องยึดหลักสำคัญสองประการ คือ ประการแรก หลักความชอบด้วยกฎหมายและประการ

ที่สองหลักความเหมาะสมสอดคล้องกับความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติอาวูธิปึนฯ พ.ศ. 2490 นั้นอีกด้วย ซึ่งเป็นหลักความชอบด้วยกฎหมายในหลักนิติรัฐ คือ การกระทำของรัฐทุกอย่างจะต้องมีกฎหมายให้อำนาจหรืออธิบายด้วยกฎหมายได้ รัฐจะต้องผูกพันกับกฎหมายและใช้อำนาจภายใต้กฎหมาย องค์กรเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองจึงไม่สามารถกำหนดมาตรการทางกฎหมายใดๆ ให้ขัดต่อกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในบ้านเมืองได้ และหลักการที่สองคือหลักไม่มีกฎหมายไม่มีอำนาจ กำหนดว่าองค์กรฝ่ายปกครองจะกระทำการใดได้ต่อเมื่อมีกฎหมายมอบอำนาจให้แก่องค์กรฝ่ายปกครองในการกระทำนั้นๆ ในขณะที่หลักการกระทำทางปกครองต้องชอบด้วยกฎหมายซึ่งเป็นหลักการแรกเรียกร่องแต่เพียงให้องค์กรฝ่ายปกครองกระทำการอยู่ในกรอบของกฎหมายเท่านั้น ส่วนหลักที่สองนี้เรียกร่องยิ่งไปกว่านั้นกล่าวคือการกระทำขององค์กรฝ่ายปกครองซึ่งแสดงออกโดยองค์กรเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองต้องมีฐานทางกฎหมายรับรอง เหตุผลสนับสนุนหลักไม่มีกฎหมายไม่มีอำนาจอาจอธิบายได้โดยหลักประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา หลักนิติรัฐ และหลักประกันสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน โดยมีหลักสำคัญๆ ดังนี้ กรณีแรกคือหลักการใช้ดุลพินิจ การที่ฝ่ายนิติบัญญัติมอบอำนาจดุลพินิจให้ฝ่ายปกครองโดยการตรวจกฎหมาย เพื่อให้ฝ่ายปกครองเลือกกระทำการใดหรือไม่กระทำการใดให้เหมาะสมกับสถานการณ์ภายในกรอบที่กฎหมายกำหนดนั้น หากดุลพินิจของฝ่ายปกครองกรณีที่ถูกกฎหมายกำหนดทางเลือกให้ฝ่ายปกครองใช้อำนาจโดยอิสระในการตัดสินใจว่าจะเลือกกระทำการใดในหลายอย่างซึ่งหากฝ่ายปกครองเลือกกระทำการอย่างใด เพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์หรือความมุ่งหมายของกฎหมายโดยมีเหตุผลอันสมควรแล้ว การกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายทั้งสิ้น กรณีที่สองคือหลักพอสมควรแก่เหตุหรือหลักความได้สัดส่วน เป็นหลักการขั้นพื้นฐานของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้อำนาจกับผู้ตกอยู่ภายใต้อำนาจบังคับให้ผู้ใช้อำนาจจำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้ตกอยู่ภายใต้อำนาจของตนอย่างพอประมาณ หลักแห่งความได้สัดส่วนเป็นกฎหมายรัฐธรรมนูญที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร แม้รัฐธรรมนูญของประเทศต่างๆ จะไม่ได้บัญญัติหลักแห่งความได้สัดส่วนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรแต่ถือว่าเป็นหลักรัฐธรรมนูญทั่วไป และมีค่าบังคับเสมือนกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ กล่าวโดยสรุปการใช้อำนาจของทุกๆ องค์กรของรัฐต้องคำนึงถึงหลักแห่งความได้สัดส่วนซึ่งประกอบด้วยหลักความสัมฤทธิ์ผล หลักแห่งความจำเป็น และหลักความได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบ หากการใช้อำนาจของฝ่ายปกครองไม่เป็นไปตามหลักใดหลักหนึ่งดังที่กล่าวมาแล้ว การใช้อำนาจนั้นย่อมไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงกล่าวได้ว่าหลักแห่งความได้สัดส่วนเป็นข้อจำกัดของการใช้อำนาจของฝ่ายปกครองซึ่งบังคับว่าก่อนจะใช้มาตรการใดตามกฎหมายที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนต้องเป็นมาตรการที่สามารถดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย ฉบับที่ให้อำนาจไว้ไปได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด

กรณีที่นายทะเบียนท้องที่กรุงเทพมหานครอนุมัติจัดหาโครงการอาวูธิปึนยาวดังกล่าว โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติอาวูธิปึนฯ พ.ศ. 2490 ประกอบคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 108/2535 ลงวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 และประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2548 นั้น เห็นว่า นายทะเบียนท้องที่กรุงเทพมหานครใช้อำนาจ

ดุลพินิจอนุญาตให้ส่งหรือนำเข้าซึ่งอาวุธปืนยาวตามโครงการสวัสดิการดังกล่าวมีความไม่เหมาะสม เนื่องจากขัดและกระทบสิทธิผู้ประกอบการร้านค้าอาวุธปืนตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 289/2552 ลงวันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2552 ซึ่งให้อำนาจรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนมีอำนาจจำกัดประเภท ชนิด ขนาด และจำนวนของอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืน สำหรับผู้ประกอบการร้านค้าอาวุธปืน ในขณะที่บุคคลซึ่งมิใช่ผู้ประกอบการร้านค้าอาวุธปืนนายทะเบียนท้องที่กลับมีอำนาจในการอนุญาตให้ส่งหรือนำเข้าซึ่งอาวุธปืนยาวเป็นจำนวนมากได้โดยไม่ต้องขอความเห็นชอบต่อรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ น่าจะเป็นการตีความบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดกับเจตนารมณ์หรือความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ดังเห็นได้จากหลักการกระทำทางปกครองของฝ่ายปกครอง กล่าวคือ นอกจากฝ่ายปกครองต้องใช้ดุลพินิจให้ชอบด้วยกฎหมายแล้ว การใช้ดุลพินิจของฝ่ายปกครองในเรื่องดังกล่าวต้องคำนึงถึงความเหมาะสมด้วย กรณีนี้หากมีผู้โต้แย้งว่าการที่นายทะเบียนท้องที่กรุงเทพมหานครอนุมัติโครงการดังกล่าวโดยไม่ได้ขอความเห็นชอบต่อรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ขัดกับหลักกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืนของประเทศไทย และหลักกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืนของต่างประเทศ ผลกระทบที่ตามมาต่อบุคคลผู้มีความประสงค์ขออนุญาตให้มีและใช้ซึ่งอาวุธปืนยาวโครงการอาวุธปืนดังกล่าวจะเป็นอย่างไร

2.2 วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการอนุญาตให้นิติบุคคลมีและใช้อาวุธปืน และเครื่องกระสุนปืน ตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ประกอบกับมาตรา 13 มาตรา 14 มาตรา 23 มาตรา 34 มาตรา 58 และมาตรา 59 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ 2490 รวมทั้งคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 674/2490 ลงวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2490 คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 759/2494 ลงวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2494 ประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2548 และหลักกฎหมายจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 15 มาตรา 65 มาตรา 66 มาตรา 67 และมาตรา 70 ประกอบกับหลักกฎหมายต่างประเทศทั้งสี่ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น อังกฤษ และสหพันธ์รัฐมาเลเซียแล้ว ผู้เขียนเห็นว่ามาตรการในทางกฎหมายในปัญหาดังกล่าวมีความไม่ชัดเจน ก่อให้เกิดปัญหาการใช้ดุลพินิจของนายทะเบียนท้องที่ในการอนุญาตให้นิติบุคคลมีและใช้อาวุธปืน และเครื่องกระสุนปืน เพื่อป้องกันทรัพย์สินของนิติบุคคลในการนำไปให้ผู้แทนนิติบุคคลมีและใช้อาวุธปืนนั้น เป็นไปด้วยความเหมาะสมหรือไม่ หากกรณีที่นิติบุคคลนำไปให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่ผู้แทนนิติบุคคลมีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนตามที่นายทะเบียนท้องที่อนุญาตตามมาตรา 7 และมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 โดยนำไปให้พนักงานลูกจ้างนิติบุคคล ซึ่งเป็นบุคคลต้องห้ามตามมาตรา 13 และมีได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่ตามมาตรา 7 เนื่องจากในใบอนุญาตให้ซื้ออาวุธปืนส่วนบุคคล (แบบ ป.3) และใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน

และเครื่องกระสุนปืนส่วนบุคคล (แบบ ป.4) ระบุชื่อนิติบุคคลที่ยื่นคำขออนุญาตโดยผู้แทนนิติบุคคลดังกล่าว จึงทำให้มีข้อสังเกตว่าเมื่อได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่แล้วก็ไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าได้นำไปให้บุคคลซึ่งเป็นผู้แทนนิติบุคคลนั้นมีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนจริงหรือไม่ ประกอบกับเวลาที่นิติบุคคลนั้นยื่นคำขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนจะยื่นคำขออนุญาตต่อนายทะเบียนท้องที่จำนวนหลายกระบอก ซึ่งมากกว่าผู้แทนนิติบุคคลนั้น จึงมีข้อสังเกตว่านอกจากจะหลีกเลี่ยงตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 แล้ว ยังมีเจตนาที่จะอาศัยช่องทางในการขออนุญาตต่อนายทะเบียนท้องที่ตามมาตรา 13 ประกอบมาตรา 7 และมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 หรือไม่ และที่สำคัญกฎหมายเกี่ยวกับอาวุธปืนมิได้ระบุไว้ว่ากรณีที่นิติบุคคลขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนนั้นมิได้จำกัดจำนวนของอาวุธปืนไว้ด้วยว่าจะขออนุญาตได้จำนวนกี่กระบอก ดังนั้น ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 674/2490 ลงวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2490 ข้อ 13 การพิจารณาชนิดและจำนวนอาวุธปืนซึ่งจะอนุญาตให้พิจารณาถึงฐานะและความจำเป็นของผู้ขออนุญาตเป็นรายๆ ไป ซึ่งพิจารณาตามวัตถุประสงค์ตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 โดยให้เป็นดุลพินิจของนายทะเบียนท้องที่พิจารณาตามความเหมาะสมสมควรแก่ฐานะเป็นรายๆ ไป ทั้งนี้ เป็นไปตามหนังสือสั่งการกรมการปกครองที่ มท 0307.4/30711 ลงวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2553 ด้วย เหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้เขียนเห็นว่ากรณีดังกล่าวมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับกรณีที่นายทะเบียนท้องที่ใช้ดุลพินิจอนุญาตให้นิติบุคคลมีหรือใช้อาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนเพื่อป้องกันทรัพย์สินของนิติบุคคลนั้น เป็นไปด้วยความไม่เหมาะสมเพราะอาจนำไปให้บุคคลซึ่งต้องห้ามตามมาตรา 13 หรือหลีกเลี่ยงตามมาตรา 14 มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนซึ่งขัดกับหลักกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน

2.3 วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการอนุญาตให้บุคคลธรรมดาที่มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน ตามความในมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติตามความในมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 แล้วเห็นว่า เป็นบทบัญญัติที่ออกมาเพื่อกำหนดคุณสมบัติของบุคคลผู้ยื่นคำขออนุญาตให้ใช้อาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนส่วนบุคคล (แบบ ป.3) และใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนส่วนบุคคล (แบบ ป.4) ซึ่งบทบัญญัติในมาตรา 13 นี้ นำไปใช้ประกอบกับมาตรา 24 กรณีคุณสมบัติของบุคคลซึ่งเป็นผู้แทนนิติบุคคลผู้ประกอบการร้านค้าอาวุธปืนด้วยตามความในมาตรา 26 หรือนำบทบัญญัติในมาตรา 13 นี้ไปใช้ประกอบกับมาตรา 38 กรณีคุณสมบัติของบุคคลซึ่งเป็นผู้แทนนิติบุคคลผู้ประกอบการเกี่ยวกับวัตถุระเบิดด้วยตามความในมาตรา 39 จึงเห็นได้ว่าเรื่องคุณสมบัติของบุคคลตามมาตรา 13 เป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากเพราะเป็นกลไกที่จะทำให้การใช้อำนาจในการใช้ดุลพินิจของฝ่ายปกครองที่จะเลือกกระทำการหรือไม่กระทำการมีความชอบด้วยกฎหมายและมีความเหมาะสมสอดคล้องกับเจตนารมณ์หรือความมุ่งหมายของมาตรา 13 แต่

เนื่องจากบทบัญญัติดังกล่าวใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว จึงทำให้มีความล้าหลังไม่สอดคล้องกับ สภาวการณ์ในปัจจุบันหลายเรื่อง ดังเช่น ความสอดคล้องกับประมวลกฎหมายอาญาที่ใช้บังคับอยู่ใน ปัจจุบัน ความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติในเรื่องคุณสมบัติของบุคคลผู้ขออนุญาตใช้อาวุธปืนหรือ เครื่องกระสุนปืน (แบบ ป.3) เรื่องคุณสมบัติของบุคคลผู้ขออนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่อง กระสุนปืน (แบบ ป.4) เรื่องคุณสมบัติของบุคคลต่างด้าวขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืนและเครื่อง กระสุนปืน เรื่องคุณสมบัติของบุคคลกรณีซึ่งต้องโทษตามคำพิพากษาถึงจำคุก เรื่องคุณสมบัติของ บุคคลกรณีอายุของผู้ยื่นคำขอ เรื่องคุณสมบัติของบุคคลกรณีอาชีพและรายได้ รวมทั้งเรื่อง หลักเกณฑ์ ขั้นตอน วิธีการของบุคคลผู้ยื่นคำขออนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนใน ปัจจุบันมีความไม่เหมาะสมกับสภาวการณ์ในปัจจุบันเหล่านี้ เป็นเหตุให้การใช้อำนาจดุลพินิจในการ อนุญาตให้บุคคลธรรมดา มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนตามมาตรา 13 เป็นไปอย่างมีความ เหมาะสมกับสภาวการณ์ในปัจจุบันหรือไม่

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ประกอบกับมาตราต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ มาตรา 55 มาตรา 63 มาตรา 66 และมาตรา 68 รวมทั้งกฎกระทรวงฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2491) กฎกระทรวงฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2522) กฎกระทรวง ฉบับที่ 18 (พ.ศ. 2522) คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 674/2490 ลงวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2490 คำสั่งกระทรวง มหาดไทยที่ 759/2494 ลงวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2494 และ ประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2548 รวมทั้งหลักกฎหมายจาก พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 39 ประกอบกับหลักกฎหมาย ต่างประเทศทั้งสี่ประเทศประกอบด้วยสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น อังกฤษ และสหพันธรัฐมาเลเซียแล้ว ผู้เขียนเห็นว่า บทบัญญัติเรื่องคุณสมบัติของบุคคลผู้ขออนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุน ปืนตามความในมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 มีความล้าหลังไม่ทันสมัยกับ สภาวการณ์ในปัจจุบันหลายเรื่องดังที่กล่าวไว้แล้ว ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้เขียนเห็นว่า กรณี ดังกล่าว มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับกรณีที่น่าจะเบี่ยงน้อมที่ใช้อำนาจดุลพินิจอนุญาตให้บุคคลมีและ ใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนเป็นไปด้วยความไม่เหมาะสม เพราะเรื่องคุณสมบัติของบุคคลผู้ยื่น คำขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนในหลายเรื่อง รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการใน เรื่องดังกล่าวมีความไม่เหมาะสมกับสภาวการณ์ในปัจจุบัน กล่าวคือ ผู้ขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืน และเครื่องกระสุนปืนควรมีการเข้าอบรมโดยมีการสอบทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเพื่อให้มี ความรู้ความเข้าใจและทักษะการใช้อาวุธปืน รวมทั้งตรวจสอบด้านสุขภาพจิตและตรวจสอบประวัติ อย่างเข้มงวด ฯลฯ เพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของสังคมและความสงบสุขของ ประเทศชาติ

3. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากปัญหาในการอนุญาตให้มี ใช้ สั่ง หรือนำเข้า ซึ่งอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน ตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ปัญหาการอนุญาตให้นิติบุคคลมีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน ตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว และปัญหาการอนุญาตให้บุคคลธรรมดาที่มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนตามความในมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1 เห็นควรแก้ไขปัญหาโดยปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติในมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 โดยเพิ่มเป็นมาตรา 7/1 ดังนี้

“มาตรา 7/1 ประเภท ชนิด ขนาด และจำนวนของอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนที่จะสั่งหรือนำเข้า เพื่อจัดหาโครงการอาวุธปืนเพื่อเป็นสวัสดิการแก่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่น ๆ ที่มีความประสงค์ขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนจากโครงการดังกล่าว ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

3.2 เห็นควรแก้ไขปัญหาโดยยกเลิกบทบัญญัติในมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 โดยบัญญัติมาตรา 9 ขึ้นใหม่ ดังนี้

“มาตรา 9 ใบนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนให้ออกให้แก่บุคคลสำหรับใช้ในการป้องกันตัวหรือทรัพย์สินหรือในการกีฬา

หากบุคคลตามวรรคหนึ่งเป็นนิติบุคคลจะต้องมีหน้าที่และวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับหรือข้อกำหนดของทางราชการอย่างชัดเจนด้วย

ใบนุญาตนั้นให้ออกสำหรับอาวุธปืนแต่ละกระบอก เว้นแต่ล่ากล้องตามความในข้อ 1(1) แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2491) ของอาวุธปืนกระบอกที่ขออนุญาตให้ออกใบนุญาตตามอาวุธปืนกระบอกนั้น โดยมีให้นับรวมเป็นโควตาอาวุธปืนอีกกระบอกหนึ่งด้วย

ให้นายทะเบียนท้องที่จัดทำประวัติอาวุธปืนทุกกระบอกและจัดเก็บเป็นฐานข้อมูลไว้เพื่อใช้ตรวจสอบเกี่ยวกับการใช้อาวุธปืนในการก่ออาชญากรรม

อาวุธปืนที่ออกใบนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับใช้ให้ผู้ซึ่งได้รับใบนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืนอยู่ในปัจจุบันนำอาวุธปืนมาจัดทำประวัติอาวุธปืนให้แล้วเสร็จภายในห้าปีนับแต่วันที่กฎกระทรวงซึ่งออกมามีผลบังคับใช้

หลักเกณฑ์และวิธีการตามความในวรรคสอง วรรคสี่ และวรรคห้าให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

3.3 เห็นควรแก้ไขปัญหาโดยยกเลิกบทบัญญัติในมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 โดยบัญญัติมาตรา 13 ขึ้นใหม่ ดังนี้

“มาตรา 13 ห้ามมิให้ออกใบอนุญาตตามความในมาตรานี้แก่บุคคลดังต่อไปนี้

(1) ผู้ซึ่งต้องโทษจำคุกหรือเคยต้องโทษจำคุก สำหรับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาดังต่อไปนี้

(ก) มาตรา 107 ถึงมาตรา 129 มาตรา 135/1 ถึงมาตรา 135/4 มาตรา 138 ถึงมาตรา 140 มาตรา 209 ถึงมาตรา 215 มาตรา 288 มาตรา 289 มาตรา 335 มาตรา 335 ทวิ มาตรา 336 มาตรา 336 ทวิ มาตรา 337 ถึงมาตรา 340 ตริ

(ข) มาตรา 295 ถึงมาตรา 297 และได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปี ในวันที่ยื่นคำขอใบอนุญาต เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยความจำเป็นหรือเพื่อป้องกันหรือบันทาลโทษ

(2) ผู้ซึ่งต้องโทษจำคุก สำหรับความผิดอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน หรือกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ

(3) ผู้ซึ่งต้องโทษจำคุกตั้งแต่สองครั้งขึ้นไปในระหว่างห้าปี นับย้อนขึ้นไปจากวันยื่นคำขอ สำหรับความผิดอย่างอื่นนอกจากที่บัญญัติไว้ใน (1) และ (2) เว้นแต่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(4) ผู้ซึ่งมีอายุยังไม่ครบยี่สิบปีบริบูรณ์ในวันยื่นคำขอใบอนุญาต

(5) ผู้ซึ่งไม่สามารถใช้อาวุธปืนได้โดยกายพิการหรือทุพพลภาพ เว้นแต่จะมีไว้เพื่อเก็บตามมาตรา 11

(6) ผู้ซึ่งเป็นคนไร้ความสามารถหรือเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือปรากฏว่าเป็นคนวิกลจริตหรือสติฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(7) ผู้ซึ่งมีรายได้เพียงพอในการเลี้ยงชีพ

(8) ผู้ซึ่งไม่มีสัญชาติไทย ยกเว้นคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรไทยเป็นการชั่วคราวในราชการสำคัญๆ

(9) ผู้ซึ่งมีความประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง อันอาจกระทบกระเทือนถึงความสงบเรียบร้อยของประชาชนหรือความมั่นคงของประเทศ

(10) ผู้ซึ่งมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรและมีถิ่นที่อยู่ประจำในท้องที่ที่บุคคลนั้นขออนุญาตน้อยกว่าหกเดือนนับถึงวันยื่นคำขอ ยกเว้นบุคคลตาม (8) กรณีนิติบุคคลเป็นผู้ขอใบอนุญาตให้กรรมการหรือกรรมการผู้รักษาการ ผู้ซึ่งมีอำนาจดำเนินการแทนนิติบุคคลเป็นผู้ยื่นคำขอ และต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามวรรคหนึ่ง”

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2555). *คู่มือปฏิบัติงานอาวุธปืน พ.ศ. 2555 เล่ม 1 (ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อาสารักษาดินแดน.
- _____. (2548). *คู่มือปฏิบัติงานอาวุธปืน พ.ศ. 2548 เล่ม 2 ฉบับรวมหนังสือสั่งการ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อาสารักษาดินแดน.
- _____. (2555). *คู่มือปฏิบัติงานอาวุธปืน พ.ศ. 2555 เล่ม 4 ฉบับรวมกฎหมายอาวุธปืนและหนังสือสั่งการ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อาสารักษาดินแดน.
- กมลชัย รัตนสกววงศ์. (2546). *กฎหมายปกครอง (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- _____. (2544). *หลักกฎหมายปกครองเยอรมัน (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2537). *พื้นฐานความรู้ทั่วไปหลักกฎหมายปกครองเยอรมัน*. กรุงเทพฯ : นิติธรรม.
- กীরติ บุญเจือ. (2512). *ปรัชญาเบื้องต้นและตรรกวิทยาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ผดุงวิทยาการพิมพ์.
- กุลพล พลวัน. (2520). *สิทธิมนุษยชนกับสหประชาชาติ*. กรุงเทพฯ : บริษัท แอดวานซ์ มีเดีย จำกัด.
- เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. (2556). *หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรนิติ หะวานนท์. (2554). *คำอธิบายกฎหมายปกครอง (ภาคทั่วไป) (พิมพ์ครั้งที่ 6)*. กรุงเทพฯ : พลสยาม พรินติ้ง (ประเทศไทย).
- จรัญ โฆษณานันท์. (2538). *นิติปรัชญา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เฉลิมเกียรติ ผิวฉนวน. (2530). *ปรัชญาสิทธิมนุษยชนและพันธกรณีในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ : กลุ่มประสานงานศาสนาเพื่อสังคม.
- ชาญชัย แสงศักดิ์. (2549). *คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง*. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- _____. (2552). *คำอธิบายกฎหมายปกครอง (พิมพ์ครั้งที่ 15)*. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- ชัยวัฒน์ วงศ์วิเศษ. (2540). *กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง*. กรุงเทพฯ : จีระวิชาการพิมพ์.
- ฐิติพร ล้อมแหลมทอง. (2548). *กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองและความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ฤทัย หงส์สิริ. (2543). *นิติกรรมทางปกครอง (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ : สำนักอบรมศึกษา กฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.

- นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2553). *กฎหมายปกครอง* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- นัยนา เกิดวิชัย. (2542). *กฎหมายปกครอง* (พิมพ์ครั้งที่ 3). นครปฐม : นิตินัย.
- _____. (2549). *การใช้ประโยชน์จากที่ดินที่รัฐเวนคืนจากประชาชน*. (รายงานวิจัย).
กรุงเทพฯ: มปท..
- บรรเจิด สิงคะเนติ. (2547). *หลักการพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ*. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. *กฎหมายมหาชน เล่ม 1 : วิวัฒนาการทางปรัชญาและลักษณะของกฎหมายมหาชนยุคต่างๆ*. กรุงเทพฯ : นิตินธรรม.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2538). *กฎหมายมหาชน เล่ม 3* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : นิตินธรรม.
- บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ. (2535). *คำอธิบายวิชากฎหมายรัฐธรรมนูญเปรียบเทียบ : รัฐธรรมนูญเยอรมัน*. กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์.
- ประยูร กาญจนดุล. (2518). *กฎหมายปกครองเปรียบเทียบ*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิพัฒน์ จักรางกูร. (2527). *คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาภาค 1*. กรุงเทพฯ : นิตินบรรณการ.
- ภูริชญา วัฒนรุ่ง. (2550). *หลักกฎหมายมหาชน* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มานิตย์ จุมปา. (2546). *คู่มือศึกษาวิชากฎหมายปกครอง*. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- _____. (2554). *คำอธิบายกฎหมายปกครอง เล่ม 3 ว่าด้วยการกระทำทางปกครอง ตอนที่ 1* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มูลนิธิวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางปกครอง. (2554). *คำอธิบายหลักกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางปกครอง..
- วรเจตน์ ภาคีรัตน์. (2549). *หลักการพื้นฐานของกฎหมายปกครองและการกระทำทางปกครอง* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. (2542). *สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ*. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- _____. (2538). *หลักการพื้นฐานของกฎหมายปกครอง*. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.
- ศุภลักษณ์ พินิจภูวดล. (2547). *หลักและวิธีปฏิบัติในการบังคับใช้รัฐธรรมนูญในกรณีที่มีบัญญัติว่า “ทั้งนี้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ : สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.
- สรารักษ์ สุวรรณเสรีและอาคม ศรียาภัย. (2556). *กฎหมายและคดีอาวุธปืน (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- สมยศ เชื้อไทย. (2535). *คำอธิบายหลักรัฐธรรมนูญทั่วไป*. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

- _____ . (2538). *ความรู้นิติปรัชญาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- สมพร พรหมหิตาธร ศรีนิดา เกิดผล ศิริศักดิ์ อัครปรีดี. (2525). *คู่มือ พ.ร.บ. อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490*. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2535). *กฎหมายปกครอง*. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- _____ . (2551). *ตำรากฎหมายปกครองว่าด้วยกฎหมายปกครองทั่วไป*. กรุงเทพฯ : ดอกเบญจ.
- สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. (2543). *คู่มือการศึกษาวิชากฎหมายปกครอง*. กรุงเทพฯ : จีระวิชาการพิมพ์.
- เสริม วินิจฉัยกุล. (2482). *กฎหมายอาญา ภาค 1*. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- หยุด แสงอุทัย. (2520). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อิสสระ นิติทัณฑ์ประภาส. (2527). *กฎหมายปกครองเปรียบเทียบ (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วิทยานิพนธ์

- ยงยุทธ อนุกุล. (2533) . *สถานะและผลทางกฎหมายของหนังสือเวียน แนวปฏิบัติ และมาตรการภายในของฝ่ายปกครอง(วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท)*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์..
- สวณิต สดงคุณห์. (2544). *ปัญหาและแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน : ศึกษาในเชิงกฎหมายเปรียบเทียบ(วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท)*. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เอกบุญ วงศ์สวัสดิ์กุล. (2534). *การควบคุมอำนาจดุลพินิจของฝ่ายปกครองโดยศาลไทย (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท)*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เอกพล ปริมา. (2542). *การป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย : ศึกษาเฉพาะกรณีการกระทำไว้เพื่อเป็นการป้องกันภัยอันตรายไว้ล่วงหน้า(วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท)*.กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์..

บทความ

- กมลชัย รัตนสากววงศ์. (2529, มีนาคม). “ความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับดุลพินิจฝ่ายปกครองของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน.” *บทบัณฑิตย*, 42(1) หน้า 53.
- โกศล โสภาคย์วิจิตร. (2520, พฤษภาคม-สิงหาคม). “หลักการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขององค์กรสหประชาชาติ”. *วารสารนิติศาสตร์*, 3(2). หน้า 29.

- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2538, เมษายน). “ระบบการควบคุมการใช้อำนาจหน้าที่ของรัฐ.”
วารสารกฎหมายปกครอง, 13(2) หน้า 14-16.
- โกคิน พลกุล. (2524, มิถุนายน). “รูปแบบและวิธีการควบคุมฝ่ายปกครอง.” วารสารนิติศาสตร์,
12(1) หน้า 71.
- เยาวรัตน์ กุหลาบเพชรทอง. “การแก้ไขกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน ตอน 2” วารสารศาลยุติธรรม
ปริทัศน์, 6(6) หน้า 26-28.
- วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. (2532, เมษายน). “การควบคุมการใช้ดุลพินิจทางปกครองโดยองค์กร
ตุลาการ.” วารสารกฎหมายปกครอง, 8(1) หน้า 33-34, 196-198.
- วิชญ์ เครื่องงาม. (2520). “ปรัชญากฎหมายฝ่ายบ้านเมือง”. บทบัญญัติ, 34(3). หน้า
432.
- สมยศ เชื้อไทย. (2530, กันยายน). “การกระทำทางปกครอง.” วารสารนิติศาสตร์, 17(3)
หน้า 57.
- สุรพล นิติไกรพจน์. (2537). “หลักการพื้นฐานของกฎหมายมหาชนทางเศรษฐกิจของฝรั่งเศส.”
วารสารนิติศาสตร์, 24, 3. หน้า 818-822.
- อุกฤษ มงคลนาวิน. (2525). “รัฐธรรมนูญกับเศรษฐกิจของไทย” วารสารกฎหมาย, 8, 1.
หน้า 33-34.